

MEGBÉKÉLÉS – EGÉSZSÉG – REMÉNYSÉG

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ CIGÁNYOK KÖZÖTTI SZOLGÁLATÁNAK KONCEPCIÓJA

I. Küldetés – Misszió

„A Magyarországi Református Egyház küldetése, hogy a Szentlélek által Isten Országának jele és követe legyen a mai magyar társadalomban, a személyes és közösségi megújulás egyháza, ahol minden ember, származására és társadalmi helyzetére való tekintet nélkül, megtapasztalhatja Jézus Krisztus evangéliumának befogadó, gyógyító és újjáteremtő erejét.”¹

II. Teológiai alapelvek

Az egyház cigányok² közötti szolgálatának alapvető hozzáállását az ember teremtett voltából fakadó értékessége, méltósága határozza meg. Isten minden embert az önmagával és egymással való szeretetközösségre (*communio*) teremtett, melynek kibontakozása Őt dicsőíti. Minden etnikai, gazdasági, szociális alapú megkülönböztetés, alá-fölé rendelő, leereszkedő viszony megsérti ezt a kapcsolatrendszert és bűn Isten előtt. Ebből következik, hogy az egyház olyan értékeket tekint fontosnak, mint a kölcsönös tisztelet, a befogadás, egymás megismerésének, értékei felfedezésének és egymás gazdagításának munkálása.

Az egyház természeténél fogva missziói. Isten választott népének kijelenti igazságát és megmutatja szabadító kegyelmét. Népét megáldja és áldássá teszi minden nép számára. A kiválasztás kiváltság, mely felelősséggel jár: Isten népét missziói jelenlétre és cselekvésre hívja. Az Ószövetségben Izráel Istenre mutató jellé válik a népek között, amennyiben az Isten tiszteletére és a szociális, társadalmi életre vonatkozó törvények útmutatása szerint szervezi életét. Az Újszövetség evangéliuma Isten Országának elérkezése Jézusban; a megbékélés, helyreállított kapcsolatrendszer és az egész élet gyógyulásának lehetősége. Erről beszélnek Jézus csodái, élete, amelyben különös hangsúlyt fordít a szegények, kizsájtottak, betegek, a társadalom peremén élők közötti szolgálatra, majd halála és feltámadása, mellyel kivívja a végső győzelmet és megnyitja az utat Isten Országá: a teremtettség helyreállítása felé, az egész világ számára.

Az egyház missziói elhívását a Szentháromság Istentől kapta, ami egyben a szolgálat módját is meghatározza: „Ahogy engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket.”³ Az egyházban Isten szeretete és kegyelme új távlatokat nyit az egyén és közösség számára. Így az egyház,

¹ A „misszió” fogalmát – teológiai megfontolások alapján – nem az egyház egy speciális – „térítő” – szolgálati ágának tekintjük, hanem az egyház küldetését értjük alatta: azt, hogy az egyház Isten missziójának (*missio Dei*) eszköze és részese.

² A „cigány-roma” terminológiai vitát ebben a dokumentumban nem érintjük.

³ Jn. 20:21.

mint alternatív közösség a Krisztusban elközéltett Isten Országa „már igen” és „még nem” valóságának megtapasztalója, tanúja és jele a környezetében. Reménységgeel hirdeti meg Isten királyi uralmát, és arra hivatott, hogy ennek rendje szerint szervezze életét. Ebből következik a szegények, a peremen élők, a kítaszítottak befogadása, az előítéletek feloldása. Az evangélium meghirdetése, mely a kapcsolatok gyógyulását, a megbékélést és az új élet lehetőségének reménységét hordozza az emberileg reménytelennek látszó helyzetekben is. Jézus életpéldájából fakad a misszió holisztikus volta, ami szóban (igehirdetés és tanúságtétel), tettben (diakónia és az igazságosságért való küzdelem) valamint a közösség gyakorlásában (communio és istentisztelet) valósul meg. Jézus Krisztus testetöltése és az elesettekkel való közösségvállalása arra hívja az egyházat, hogy éppen a társadalom perifériáján élők, a marginalizáltak tapasztalatában felfedezze a Krisztus valóságát és jelenlétét.

Jézus Krisztus inkarnációja az evangélium kulturális testet öltésének feladatát bízza az egyházra. Minden kultúra⁴ hordozójává válhat az evangélium üzenetének, ugyanakkor minden kultúrában vannak Isten Országa rendjének ellentmondó elemek is. A kontextualizáció az a missziológiai munka, melyben mind az evangéliumot továbbadni kívánó közösség, mind a befogadó közösség saját kultúráját azzal a céllal vizsgálja meg, hogy megtalálja azokat az elemeket, melyek Isten Országa rendjét szolgálják, amiben a két közösség egymástól tanulhat, egymást gazdagíthatja, ugyanakkor mindkét kultúra „életellenes” elemeit is megnevezi, melyekkel szemben az evangélium kihívását is bátran felvállalja. Ezt a munkát hitelesen az adott közösség tagjai tudják elvégezni, dialógusban más kultúrákkal. Az egyház cigányok közötti szolgálatának egyik feladata olyan cigány teológusok, egyházi vezetők kinevelése, akik a kontextualizáció munkáját a cigány kultúrára nézve végzik.

Isten Országában leomlanak az elválasztó falak. Jézusban „*már nincs többé görög és zsidó, körülmélettség és körülméletlenség, barbár és szkíta, szolga és szabad, hanem minden és mindenkben Krisztus.*”⁵ Az egyház arra hivatott, hogy Isten királyi uralmának ezt a társadalmi meghatározottságokat meghaladó rendjét testesítse meg. Isten Országának ezt a rendjét tükrözve az MRE arra törekszik, hogy gyülekezetei befogadó, vegyes etnikumú, Istent dicsőítő közösségekké válhassanak, ahol a cigány gyülekezeti tagok is egyenrangú, fontos tagjai a közösségnek, és kultúrájuk visszahat a gyülekezetek kultúrájára.

Mindennek alapján a következő értékeket tekintjük alapvetőnek szolgálatunk során:

MEGBÉKÉLÉS – EGÉSZSÉG – REMÉNYSÉG

Mert Isten képmása vagyunk Krisztusban!

1. MEGBÉKÉLÉS Istennel – önmagunkkal – felebarátainkkal – a teremtett világgal
Az MRE cigányok közötti szolgálatának elengedhetetlen aspektusa Isten Országa evangéliumának meghirdetése, ami a Krisztus általi megbékélés és a valódi közösség

⁴ Kultúra alatt az emberi közösségek működési mintáinak összességét értjük, mely meghatározza az egyén és a másik ember, az egyén és a közösség, az egyén, a közösség és az természet, valamint az egyén, a közösség és a mesterséges világ viszonyrendszerét.

⁵ Kol. 3:11.

megélésének lehetőségét kínálja.

„Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgyhogy nem tulajdonította nekik vétkeiket, és reánk bízta a békéltetés igéjét. Tehát Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel!” (2 Kor 5,19-20.)

2. EGÉSZSÉG (– teljesség) Isten Országá evangéliuma holisztikus, ezért az MRE cigányok közötti szolgálatai az élet minden területén a gyógyulást, helyreállítást, az egészséget munkálják, olyan környezetért küzdve, ahol az egyéni és a közösségi Élet minden dimenziója kibontakozhat. (Fizikai, lelki, szellemi – emberi méltóság, tisztelet, esélyegyenlőség, igazságosság...)

„Azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben éljenek.” (Ján 10:10.)

3. REMÉNYSÉG – Az MRE szolgálataiban az emberileg reménytelennek tűnő helyzetekbe is Isten Országá győzelmének bizonyosságával lép be, reményt látva az Istentől kapott gyógyulásra, az Élet kibontakozásának lehetőségére, ami távlatot ad az egyén és a közösség jövőjére nézve.

„Letöröl szemükről minden könnyet” (Jel. 21:2.)

III. Helyzetkép

III.1. Társadalmi kontextus

Hazánk lakosságának legdinamikusabban növekvő része, becslések szerint közel 10 százaléka a magyarul hagyományosan cigánynak, egyes társadalomtudományok és a nagypolitika nyelvezetében pedig jellemzően romának nevezett lakosság. A népszámlálás, mivel önbevalláson alapul, alulreprezentáltan jeleníti meg a cigányságot.⁶

A cigányság mai koncentrált elhelyezkedését mutatja az adat, miszerint Magyarország területének 15 százalékán él a cigányság 50 százaléka. Mind gazdasági, mind szociális szempontból a túlnyomórészt cigányok lakta területek vannak a leghátrányosabb helyzetben. Itt a leggyengébbek a foglalkoztatási mutatók, legmagasabb a munkanélküliség aránya, legtöbb család él összkomfort nélküli lakásban, legalacsonyabb az iskolázottság és legmagasabb az erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények száma. Egy 2010-es felmérés⁷ eredménye szerint a 16–64 év között cigány lakosság 27 százaléka dolgozik csupán, 15 százaléka nyugdíjas, s mindeközben a hazai cigány háztartások 55 százalékában egyetlen állandó munkával rendelkező családtag sincs. Mindebből következik, hogy a magyarországi cigányság várható élettartama legalább tíz évvel marad el a hazai ösztársadalom várható élettartamától. A legrosszabb mutatókkal rendelkező települések, ahol kiemelkedően magas a cigányság aránya, legkoncentráltabban Észak-Kelet Magyarországon és Dél Dunántúlon találhatóak, ahol református jelenlétünk országos arányaihoz képest szintén magas.

⁶ Magyarországon legutóbb 2003-ban – azaz épp tíz évvel ezelőtt – volt országosan reprezentatív cigánykutatás, melynek során a kutatást végző Kemény István szociológusprofesszor és munkatársai körülbelül 600 000 főben állapították meg a határainkon belül élő cigány lakosság teljes lélekszámát, illetve némileg óvatosabban úgy fogalmaztak, hogy hazánkban „a cigány háztartásokban élő emberek száma 2003 elején 520 ezer és 650 ezer között” lehetett.

⁷ Roma társadalom 2010. Marketing Centrum OPK Kft.

Az 1893-as magyarországi cigányösszeírás megközelítőleg 275 ezer főre tette a hazai cigányság akkori lélekszámát, mely népességből 65–66 ezren élhettek országunk mai területén. Az 1940-es évekre a Magyarországon élő cigányság létszáma valószínűleg elérte a 100 ezer főt, majd napjainkra e népesség körülbelül 800 ezressé növekedett. A cigány lakosság tekintetében elmondható, hogy a fiatalabb korosztályok népesebbek, míg a magyar lakosság tekintetében éppen ellenkezőleg, a fiatalabb korosztályok egyre kisebb lélekszámúak. Mindezzel talán együtt említendő, hogy míg a magyar lakosság a rendszerváltást követő tíz évben több mint százezerrel csökkent, addig a cigányság mintegy százezerrel növekedett. Ha a cigány és nem cigány lakosság korfáját figyelembe vesszük, megállapíthatjuk, hogy néhány évtizeden belül a fiatal és felnőtt lakosságban egyre jelentősebb lesz a cigányok aránya. Bizonyos térségekben református gyülekezeteink jövője múlik azon, hogy cigány felebarátainkat meg tudjuk-e szólítani az evangélium üzenetével, hogy befogadó, integráló gyülekezetekké tudunk-e válni. Mindezt egy mindkét oldalról előítéletekkel terhes társadalmi környezetben, amikor a cigányság és a többségi társadalom közötti feszültség sok esetben jelen van, és mindkét irányból tapasztalható radikalizálódás is, amit a politikai pártok alkalmanként tovább erősítenek. Ugyanakkor a felzárkózást elősegíteni szándékozó intézkedések sokszor kudarccal végződnek.

A jelenlegi határainkon belül élő cigányságot hagyományosan három nagyobb csoportra oszthatjuk: a magyarcigányok, az oláh-cigányok, valamint az olykor teknővájóknak is nevezett beások közösségeire. A cigányság tehát nem egy homogén egység, hanem több csoportból, és számos alcsoportból áll, melyek egymáshoz való viszonya sem feszültségtől mentes, illetve eltérő helyzetben vannak, és eltérő közeledést igényelnek.⁸

A magyarországi cigány népesség tényleges vallási kötődését illetően kevés hiteles adat áll a rendelkezésünkre. A cigányság messze legnagyobb része térségünkben a római katolikus felekezethez tartozik, de vallási életének egészét leginkább egyfajta, erős etnikai jegyeket viselő népi vallásosság jellemzi. A történetileg a református egyházhoz kötődő cigányok hazai arányát – bizonytalan, de viszonylag régi becslések alapján – 20 százalék körülire tehetjük. Az elmúlt évtizedekben jelentős cigánymissziós munkát végeztek a pünkösdi, baptista, metodista, evangélikus egyházak és más kisegyházak is, ami a keresztyén cigányság felekezeti hovatartozását tovább árnyalja.

III.2. Egyházi kontextus

A Magyarországi Református Egyház történelmében folyamatosan jelen van a legelesettebbek felé végzett szolgálat, az értük való kiállás. Ennek egyik legfontosabb megjelenési módja, a cigányságért való felelősségvállalás, melynek korai jelei már az egyházunk Kárpát-medencei önállósodását jelentő, 1567-es debreceni zsinat, valószínűleg

⁸ Cigányságunk legnagyobb lélekszámú alcsoportja a – már szinte kizárólagosan magyar anyanyelvű – magyarcigányok – avagy cigányul 'romungrók' –, akiknek közösségei a Kárpát-medence gyakorlatilag teljes területén megtalálhatók, s miközben legnagyobb tömegeik gyakran egészen mély nyomorban élnek cigánytelepeken, olykor látványosan jó módú emberek/családok is előfordulnak e csoporton belül. Ugyancsak hazánk szinte teljes területén megtalálhatók a cigány – azaz 'romani' – anyanyelvű oláh-cigányok, akiket az ősi, újind nyelv megtartása mellett igen gyakran a leginkább tradicionálisnak tartott cigány kulturális minták és értékek/értékrend őrzése is jellemez. Főként a Dél-Dunántúlon élnek az eredetileg archaikus román nyelvváltozatokat beszélő, s különböző famunkákból élő, úgynevezett beás cigányok. (A legutóbbi, 2003-as felmérés szerint a hazai cigányság 86,9 százalékának volt magyar, 4,6 százalékának román, valamint 7,7 százalékának cigány az anyanyelve.)

Méliusz Juhász Péter által megfogalmazott cikkelyeiben is megjelennek. Későbbi forrásokban található a nyoma egy 1613-as nagybányai cigány esküvőnek, és a legkorábbiaként fennmaradt hazai református anyakönyvben szereplő, 1626-os keresztelésnek.

A tizenhetedik század második felétől már cigány származású fiatal emberek is megjelentek a református felsőoktatásban (Belényesi Grausser Dávid, Császlai Mihály, Vistai Farkas Mihály, stb.), majd a tizennyolcadik század közepén, ifjabb Wáli István személyében egy magyar református teológushallgató ismerte fel elsőként a cigány nyelv újind voltát – azaz áttételesen a cigány alapnépesség indiai eredetét.

A tizenkilencedik és huszadik században a hazai reformátusság cigány emberek közötti szolgálata továbbra sem vált el élesen az egyház egyéb szolgálataitól. Szép példái egyházunk cigányok közötti jelenlétének Varga János egykori tiszaujlaki, vagy Krajnovics János uljaniki lelkipásztorok szolgálata, de ilyen szinte egészében az 1900-as évek elejétől lassan önállósodó református cigánymisszió – a Kolozs megyei Válaszút településtől Cigádon át Karcagig.

A huszadik század második felében is számos gyülekezetben folyt cigányok közötti szolgálat, melynek feltérképezése folyamatban van.⁹ A rendszerváltást követően, az MRE 1995. évi II. törvénye – az ún. missziói törvény – mutatta az irányt, mely az elmúlt 18 év missziói szolgálatát meghatározta. A MRE kapcsolatot ápol a Magyar Református Egyház részegyházainak a cigányok között végzett szolgálataival, és missziói koncepcióját a különböző területeken felhalmozott tapasztalatok figyelembe vételével alkotja meg.¹⁰ Reménységünk szerint jelen stratégiai dokumentumunk is hozzájárul egyházunk jövőjének formálásához.

III.3. Kutatáselemzés

A 2012. december – 2013. február közötti időszakban országos kérdőíves adatfelvételt végeztünk a Magyarországi Református Egyház gyülekezetei körében. Teljes körű adatfelvételre törekedtünk, vagyis célunk minden református anyagyülekezet elérése volt. A 2013. március 5-i állapot szerint 587 kérdőívet rögzítettünk az adatbázisunkban, ez hozzávetőlegesen 700 gyülekezet jelent.

Általánosságban megállapítható, hogy a válaszadó lelkipásztorok túlnyomó részének jellemzően kevés az ismerete a cigányság alcsoportjairól és általában a gyülekezetük területén élő cigányságról. A tájékozatlanság a „Nem tudom” válaszok igen magas arányában is megmutatkozik.

A tájékozottság lényegesen magasabbnak tűnt a cigányság gyülekezeti jelenlétével, a gyülekezet életében való részvételével kapcsolatban. Cigány presbiterekről kb. 6% (34 gyülekezet) esetén van adat; 33 esetben 1-5 főben megadva, 1 esetben pedig 5-10 főben. A válaszadó gyülekezetek 17%-ában, 98 gyülekezetben az aktív gyülekezeti szolgálatot vállaló hívek között is találunk cigány származásút, további 6 gyülekezetben az 5, 3 gyülekezetben a 10 főt is meghaladja a jelenlétük. A gyülekezetek közel 44%-ban, 246 helyen vannak cigányok az egyházfenntartói járulékot fizető hívek között (ebből 17 gyülekezetben 20-nál is több személyről tudnak); a válaszadó gyülekezetek 27%-ában, 156 gyülekezetben a helyi cigányság tagjai megjelennek a hetente templomba járók között is. Ennél is nagyobb arányokban és létszámokban jelennek meg cigány származásúak a gyülekezetek életében a kauzáliák igénybevétele révén (jegyesoktatás, esketés, temetés); még jelentősebb a

⁹ Ebben az időszakban jelentős dr. Hadházy Antal lelkipásztor-szociológus munkássága és személye, aki által a Magyarországi Református Egyház cigánymissziója az ökumené nemzetközi vérkeringésébe is bekapcsolódott.

¹⁰ A „jó gyakorlatok” sorában kiemelkedő a Tiszáninneni Református Egyházkerületben folyó modellértékű cigánymissziós szolgálat, és elméleti alapvetésként „A cigánymisszió elvi és gyakorlati szempontjai a Tiszántúli Református Egyházkerületben” 2010-es munkaanyaga.

cigánymisszió súlya a gyermekek között végzett szolgálatokban, hiszen csupán a válaszadók 22%-a, 131 lelkész nyilatkozott úgy, hogy náluk hitoktatásra egyetlen cigány sem jár, és a lelkészek 52%-a szerint nincs cigány a konfirmandusaik között (308 gyülekezetben), vagy nem tudnak róla (7%-ban, vagyis 40 gyülekezetben).

A települések interetnikus viszonyait jellemezve a lelkészek úgy nyilatkoztak, hogy a többségi és kisebbségi lakosság viszonya alapvetően bizalmatlan (ezzel ellentétes választ csupán 26%, 151 lelkész adott), de feszültségről többnyire nem számoltak be (mindössze 19%, 109 válaszadó szerint jellemző ill. inkább jellemző, hogy a cigány és nem cigány lakosság viszonya feszült lenne). A helyi interetnikus együttélés viszonyai országos viszonylatban igen halvány mértékben inkább javulást (90 esetben, kb. 15%), mint a feszültségek fokozódását mutatja (mintegy 10%, 57 válaszadó esetében); a lelkészek megítélése szerint az utóbbi időszakra inkább a stagnálás jellemző.

A cigánysággal kapcsolatban gyakran merül fel a bűnözés problémája. Válaszadóink többségükben inkább a lopások gyakori előfordulását (mintegy 40%-ban, 232 helyen) és kevésbé az erőszakos cselekmények gyakoriságát (mintegy 30%-ban, 174 esetben) említették. A feszültségeket kiváltó konfliktusokat a válaszadók inkább néhány konkrét családhoz (49%-ban, 289 válaszadónál), semmint a helyi cigányság tágabb csoportjaihoz kötik (utóbbi mindössze kb. 25%-ban, 144 gyülekezetnél). Igen kevés válaszadó vélte úgy, hogy a településen minden cigány „egyforma” lenne; válaszaik alapján 48%-uk, 280 lelkész érzékeli az ott élő cigányok heterogenitását. Bár a válaszadó lelképásztorok jelentős része tehát inkább tájékozatlannak mondható, de többségük esetében semmiképpen nem beszélhetünk reflektálatlan sztereotipizációról, sem a cigányellenes előítéletek túláltalánosításáról.

Tanulságos, és a jövőben fontos erőforrássá tehető, hogy 12% (73 lelkész) nagyon jellemzőnek, további 20% (120 lelkész) inkább jellemzőnek mondta, hogy személyes felelősséget érez a cigányok között végzett szolgálat iránt. 33%, 197 lelkész azonban inkább tartózkodóbb, elutasítóbb választ adott. Fontos megjegyezni, hogy a lelkészek többsége a cigánymissziós szolgálat végzéséhez sokkal kevésbé az anyagi erőforrásokat, a pénzügyi támogatást hiányolja (133-an, 23%), mint inkább az erkölcsi támogatást (222-en, 38%), a szaktudást (322-en, 54%) és a felkészült munkatársak segítségét (350-en, 60%). A lelképásztorok viszonylagos nyitottsága ugyanakkor kevésbé mondható el a gyülekezeti közösségekről; a lelkészek megítélése szerint bár a gyülekezetek 53%-ára, 309 gyülekezetre nem, illetve kevésbé jellemző, hogy eleve elutasítóak lennének a cigánysággal szemben, de mindössze kevesebb mint 5 százalékukról, 27 gyülekezetről mondható el, hogy híveik elkötelezettek lennének a cigányok közt végzett szolgálat iránt. Ugyanakkor csupán a gyülekezetek 8 százalékából, 42 helyről számoltak be arról, hogy a cigányok jelenléte az istentiszteleten kényelmetlen érzéseket keltene (jóllehet a gyülekezetek jelentős részének nincs ezzel kapcsolatban tapasztalata). Mindamellet 123 gyülekezetben (21%) legalább 1 fő, 7 gyülekezetben (1%) pedig legalább 5 fő foglalkozik kifejezetten cigánymissziós szolgálattal.

Az adatok további részletes kiértékelése és a területi eloszlásból következő összefüggések feltárása még folyamatban van. A fent bemutatott adatok és értékelések csak a válaszadó lelkészek és gyülekezeteik adottságait jellemzi. Mivel a kutatásban részt nem vevő gyülekezetekről és egyházmegyékről jelenleg egyáltalán nincsenek adataink, ezért a fenti eredményekből nem szabad országos tendenciákra következtetni.

IV. A jövőkép irányába mutató célrendszer

IV.1. Jövőkép

A Magyarországi Református Egyház gyülekezetei missziói identitásukban megerősödnek, a cigányság befogadására nyitott és integráló, Istent dicsőítő közösségekké válnak, ahol az Istennel való megbékélés új távlatokat nyit meg az egyén, a családok és a tágabb közösség számára. Ennek következtében erősödni fog a társadalmi szolidaritás, csökkenni fognak a feszültségek a többségi és kisebbségi társadalom viszonyában. Az MRE szolgálatával hozzájárul a szociális, gazdasági, infrastrukturális szempontból súlyosan hátrányos helyzetű térségek életminőségének javításához.

IV.2. Átfogó célok

1. Az MRE gyülekezetei az evangélium életet formáló üzenetét meghirdetik a társadalom peremén élő rétegek, köztük a nagyszámban jelen lévő cigányság felé.
2. Az egyház szolgálata által a cigányok megtapasztalják Isten helyreállító és gyógyító szeretetét életük minden dimenziójában.
3. Az MRE és gyülekezetei munkálják a kölcsönös megbékélést és kiengesztelődést a cigányság és a többségi társadalom tagjai között.

IV.3. Részcélok

- I. Az MRE gyülekezetei az evangélium életet formáló üzenetét meghirdetik a társadalom peremén élő rétegek, köztük a nagyszámban jelen lévő cigányság felé.
 1. Az MRE gyülekezetei Istentől kapott küldetésüket felismerik és felvállalják a cigányság iránt.
 2. A cigányok közötti szolgálat megjelenik, mint prioritás az MRE egyházmegyei, egyházkerületi és zsinati szintjein.
- II. Az egyház szolgálata által a cigányok megtapasztalják Isten megbékéltető, helyreállító és gyógyító szeretetét életük minden dimenziójában.
 3. A személyiség, és kapcsolatrendszer gyógyulásának munkálása.
 4. Nevelési és oktatási tevékenység által esélyt ad a cigány gyerekek számára képességeik kibontakoztatására, és társadalmi integrációjukra.
 5. A szociális, gazdasági, infrastrukturális szempontból súlyosan hátrányos helyzetű, túlnyomórészt cigányok lakta térségek egészségügyi állapota javításának elősegítése.
 6. A szociális, gazdasági, infrastrukturális szempontból súlyosan hátrányos helyzetű, túlnyomórészt cigányok lakta térségekben munkahelyteremtés elősegítése.
 7. A MRE teret biztosít és támogatást nyújt a cigány közösségek autentikus kultúrája megőrzéséhez és kreatív ápolásához, mely kulturális elemek megjelennek az MRE liturgikus gyakorlatában, alternatív istentiszteleti rendjeiben.
- III. Az MRE és gyülekezetei munkálják a kölcsönös megbékélést és kiengesztelődést a cigányság és a többségi társadalom tagjai között.
 8. A Magyarországi Református Egyház gyülekezeteinek segítése, hogy befogadó közösségekké, vegyes etnikumú, Istent dicsőítő közösségekké válhassanak.
 9. Megbékélés; a többségi és kisebbségi társadalom szemléletformálása, az interetnikus feszültségek csökkentése.